© О. М. Горда

Отримано: 4 лютого 2024 р.

Прорецензовано: 20 лютого 2024 р.

Прийнято до друку:29 лютого 2024 р.

e-mail: hordaoksana@gmail.com

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-8120-9591

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-21(89)-177-181

Горда О. М. «Два кольори» Дмитра Павличка в аспекті навчання української мови як іноземної. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 21(89). С. 177–181.

УДК: 811.161.2'243

Горда Оксана Михайлівна,
кандидатка філологічних наук, старша наукова співробітниця,
Національний університет «Львівська політехніка»

«ДВА КОЛЬОРИ» ДМИТРА ПАВЛИЧКА В АСПЕКТІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У статті розкрито методику вивчення пісенного тексту Дмитра Павличка «Два кольори» на заняттях з української мови як іноземної (УМІ) (рівень В1).

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю та важливістю використання українських пісенних матеріалів у мовній практиці іноземних студентів і відсутністю окремого прикладного дослідження, присвяченого пісні «Два кольори», в лінгводидактичному дискурсі.

На основі аналізу праць про особливості формування лінгвокраїнознавчої компетенції іншомовців у процесі навчання УМІ, з'ясовано, що українські пісні мають великий соціокультурний потенціал, а використання їх як засобу навчання в іншомовній авдиторії посилює зацікавлення студентів темою заняття та сприяє зростанню мотивації до оволодіння мовою.

Запропоновано методичну модель вивчення пісні «Два кольори», що базується на текстоцентричному підході та включає п'ять текстів. Основним серед них є пісенний твір, призначений для слухання. Подано кілька варіантів покликань на аудіофайли пісні у виконанні співаків різних поколінь. Аудіоматеріал доповнюють чотири додаткові (невеликі за обсягом) тексти, рекомендовані для читання та спрямовані на розуміння змісту пісні й пізнання особливостей її створення та популярності. Ці тексти також знайомлять іншомовну авдиторію із постатями авторів пісні – поета Дмитра Павличка та композитора Олександра Білаша. Текстові матеріали доповнені відповідними дотекстовими та післятекстовими завданнями.

Зроблено висновки, що опрацювання запропонованих текстових матеріалів допоможе поглибити фонові знання іноземних студентів про культуру країни, мову якої вони вивчають, а виконання завдань до них сприятиме розвитку мовної та комунікативної компетенцій.

Ключові слова: *українська мова як іноземна, лінгводидактика, українська пісня як навчальний матеріал, Дмитро Павличко, пісня «Два кольори», соціокультурний потенціал.*

Oksana Horda,
PhD in Philology, Senior Research Fellow,
National University «Lviv Polytechnic»

«TWO COLOURS» BY DMYTRO PAVLYCHKO IN THE ASPECT OF THE TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

The article deals the methodology of studying the song "Two Colours" by Dmytro Pavlychko in Ukrainian as a Foreign Language (UFL) classes (level B1).

The relevance of the study is due to the necessity and importance of using Ukrainian song texts in the language practice of foreign students, and the absence of a separate applied study on the song «Two Colours» in linguodidactic discourse.

Based on the analysis of works about the peculiarities of forming linguistic and country-specific competence of foreigners in the process of teaching UFL, it is found that Ukrainian songs have great socio-cultural potential. Using them as a learning resource in classes with foreign students increases students' interest in the topic of the lesson and promotes motivation to master the language.

It offers the methodological model of learning the song "Two Colours". The model is based on the text-centric approach. It includes five texts. The main one is the text of the song, which is intended for listening. Several variants of References: to audio files of the song performed by singers of different generations are presented. The audio material is complemented by four additional (small) texts recommended for reading. They will help to better understand the meaning of the song and learn about the features of its creation and popularity. These texts also introduce the foreign language audience to the characters of the song's authors – poet Dmytro Pavlychko and composer Oleksandr Bilash. The texts are supplemented with appropriate pre-text and post-text tasks.

It is concluded that the study of the proposed texts will help to deepen the background knowledge of foreign students about the culture of the country whose language they are studying. The implementation of the developed tasks for these texts will contribute to the development of language and communication competences.

Keywords: *Ukrainian as a foreign language, linguodidactic, Ukrainian song as educational material, Dmytro Pavlychko, song «Two Colours», socio-cultural potential.*

Постановка проблеми. Творчий доробок поета-шістдесятника, перекладача, літературного критика Дмитра Павличка, що охоплює понад 30 збірок поетичних творів і літературознавчих праць, є вагомим внеском не лише в історію сучасної української та світової літератури, а й у розвиток української літературної мови на синхронному зрізі другої пол. XX – поч. XXI століть.

Актуальність теми. Мовне багатство поетичних творів Д. Павличка неодноразово ставало об'єктом наукових зацікавлень мовознавців, зокрема в публікаціях Н. Малюги (досліджено ідіостиль письменника) (Малюга, 2012), З. Шостюк (розкрито специфіку вживання назв кольорів у творчості поета) (Шостюк, 2014), О. Тєлєжкіної (визначено засади створення словника поетичної мови митця) (Тєлєжкіна, 2014) та ін.

Однак сьогодні ще малодослідженим є лінгводидактичний потенціал поетичних текстів Д. Павличка, зокрема в аспекті навчання української мови як іноземної (УМІ).

Низка поезій цього автора («Два кольори», «Долиною туман тече», «Явір і яворина», «Лелеченьки», «Дзвенить у зорях небо чисте», «Впали роси на покоси…» та ін.) покладені на музику. Завдяки своєму плавному ритміко-інтонаційному ладу вірша, що притаманний українським народним пісням (Малюга, 2012: 224), вони стали доволі популярними в Україні та світі й «навічно увійшли до золотого фонду української народної пісні» (Тихолоз, 2004: 68]. Першість серед них тримає пісня «Два кольори», яку чи не найбільше асоціюють з її автором і яка «звучить на всіх континентах світу, від Києва до Парижа, Чикаго й Торонто і аж до неблизької Японії» (Пилипчук, 2019).

Соціокультурна лінія, що простежується в тексті пісні, має, на нашу думку, неабияку цінність для вивчення в іншомовній авдиторії. Окрім того, зважаємо й на емоційний складник, що є «важливим чинником формування зацікавленості студента-іноземця в опануванні української мови» (Цуркан, 2020: 156).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання пісенного матеріалу в навчальному процесі УМІ дедалі більше привертає увагу лінгводидактів. Так, О. Горошкіна наголошує на значному соціокультурному потенціалі українських народних пісень, які, за її спостереженнями, із зацікавленням сприймають іноземні студенти, та дає рекомендації щодо роботи з текстом пісні «Ой, у вишневому саду» в іншомовній авдиторії (Горошкіна, 2017: 41).

У дослідженні В. Бадер акцентовано на дидактичних можливостях використання українських пісень паралельно із одночасним застосуванням комп'ютерних технологій. Такий підхід спрямовано на формування комунікативної компетенції іноземних студентів. Дослідниця розкриває ці можливості на прикладі збірника електронних презентацій пісень про рослини-символи України (калину, вербу, ясен, дуб, тополю). Кожна презентація виконана у мультимедійній програмі «PowerPoint» та є окремою методичною розробкою певної теми. Описано й послідовність роботи над навчальними матеріалами такого зразка (Бадер, 2008).

На важливості використання аудіоматеріалів із піснями в умовах переходу до технологій smart-освіти наголошено й у публікації Л. Зеленської та О. Тарапат. Автори зауважують, що «розміщення таких аудіофайлів поряд з теоретичним матеріалом, текстами та вправами значно посилює цікавість студентів до теми заняття та сприяє зростанню мотивації до навчання». Апелюючи до думок інших фахівців з УМІ, вони підкреслюють зацікавлення іншомовної студентської авдиторії піснями «Ой, у вишневому садочку», «Стоїть гора високая», «Два кольори» та ін. у виконанні Квітки Цісик і різних співочих колективів (Зеленська, Тарапат, 2019: 123–126).

Про пісенний текст «Два кольори» та доцільність його використання в навчальній практиці УМІ йдеться в науковій розвідці І. Прожогіної. Дослідниця розглядає згадану пісню як дидактичний матеріал в контексті вивчення лінгводидактичного потенціалу українського культурного концепту *вишиванка* та дає рекомендації щодо типів вправ, які можна проробити з іноземними студентами на основі цього тексту (Прожогіна, 2022: 33]. Проте наразі немає окремого прикладного дослідження на основі пісенного тексту «Два кольори» Дмитра Павличка, що вкотре свідчить про актуальність порушеної у статті теми.

Мета статті – дослідити лінгводидактичний і соціокультурний потенціали пісенного тексту «Два кольори» та запропонувати методику його вивчення на заняттях з УМІ (рівень В1).

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовку до прослуховування згаданого пісенного тексту розпочинаємо зі з'ясування символіки оспіваних у ньому двох кольорів: червоного та чорного. Знання назв кольорів і символічного аспекту їх функціонування є дуже важливим у контексті міжкультурного спілкування, адже «символізм у позначенні кольорів в окремих культурах іноді не лише не збігається, а навіть часто має зовсім інше, протилежне значення» (Веклич, 2013: 57].

Оскільки авдиторія, що працюватиме з текстом, є носієм іншої культури чи культур, закономірно постає необхідність поговорити про колірну символіку країн походження чужоземців, які вивчають УМІ, і ознайомити їх із символікою червоного та чорного в українській культурі. З цією метою демонструємо зображення різних предметів, характерних для українського побуту, на яких виразно помітні ці кольори: вишитих рушників і сорочок, хусток, намиста, писанок тощо та ставимо запитання до авдиторії: *Які кольори переважають на картинках? Чи виражені ці кольори у ваших культурах? Що вони символізують? Чи знаєте ви про значення червоного та чорного в українській культурі?* тощо.

Далі пропонуємо прочитати розповідь про українську традиційну колористику (Текст 1). Оскільки червоний і чорний кольори на продемонстрованих студентам зображеннях часто поєднані з білим чи виразно постають на його тлі, у тексті згадуємо і про цей колір.

Текст 1

Традиційними в українській культурі вважають червоний, білий та чорний кольори. Історики називають їх кольорами «тріади» і доводять, що вони виникли дуже-дуже давно – в добу палеоліту та зберегли свої переваги в кольоровій символіці до наших днів.

Найбільш уживаним у побуті українців є червоний колір. Це символ життя, краси, здоров'я, радості, добра, любові. Його часто можна побачити в українській вишивці. Цей колір символізує молодість, родючість, родину, нерозривний зв'язок між рідними людьми, любов, добробут – усе те, що сприяє зміцненню сім'ї та щасливому життю подружжя. Правда, його вважають і символом пролитої крові, наприклад, у боротьбі за Україну.

Білий колір в уяві українців – це символ денного світла і відповідно – неба та сонця, негрішності, незайманості та чистоти. Його також асоціюють із Божественною силою. Здавна українці вірили, що вишиті білим кольором речі мають світлу енергію, відновлюють сили і вважали їх оберегами. Саме в одяг білого кольору наряджалися наречені. Білу одежу обирали й для малюків, над якими здійснювали обряд хрещення.

А от чорний колір в Україні здавна асоціювали з ніччю та темрявою, смертю, підземним царством, злими і ворожими силами, усім невідомим і таємничим. Водночас він є також символом землі, урочистості та багатства (Веклич, 2013; Нікішенко, 2004).

Після прочитання Тексту 1 даємо завдання студентам поміркувати, які слова у ньому видалися незнайомими для них. Пропонуємо знайти у словнику їхні тлумачення та скласти з ними речення.

Саме згадана тріада традиційних в українські культурі кольорів (білий, чорний і червоний) присутня в ідіолекті Дмитра Павличка (Шостюк, 2014: 138). Акцентуємо на тому, що символіка основних кольорів, зокрема червоного та чорного,

відображена не лише на предметах українського побуту, а й оспівана в українських пісенних творах, зокрема пісні «Два кольори» (автори: Дмитро Павличко (текст), Олександр Білаш (музика)).

Наступний етап – ознайомлення авдиторії з постатями авторів пісні (Текст 2 і Текст 3).

Текст 2

Дмитро Павличко (29 вересня 1929 р. – 29 січня 2023 р.) – український поет, літературний критик, публіцист, редактор, Герой України.

Він автор понад 30 збірок поезій та літературознавчих праць, один із найвизначніших українських перекладачів. Багато перекладав з англійської, іспанської, італійської, французької, португальської, їдиш та багатьох слов'янських мов. Завдяки йому світ побачив повне зібрання творів Шекспіра українською мовою. Написав сценарії до кінофільмів «Сон» і «Захар Беркут».

А ще Дмитро Павличко відомий як громадський діяч, політик і один із **авторів Акту проголошення незалежності України.** Він був першим головою Товариства української мови імені Тараса Шевченка, народним депутатом України I, III та IV скликань. Працював послом України у Словаччині та Польщі. Ініціював встановлення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Варшаві.

https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/02/1/162354

https://uk.wikipedia.org/wiki/Павличко_Дмитро_Васильович

Текст 3

Олександр Білаш (6 березня 1931 р. – 6 травня 2003 р.) – відомий український композитор і народний артист України, поет, педагог.

Написав музику до майже 500 творів, серед яких ліричні пісні та пісні для дітей, опери та оперети, твори для симфонічного оркестру, інструментальні твори та ін.

Відомий як автор музики до 8 драматичних вистав та 29 кінофільмів. Не менш талановитий як поет. Видав 10 збірок власних віршів.

Був одним із засновників Українського фонду культури.

http://www.nbuv.gov.ua/node/4682

Пропонуємо студентам поміркувати над біографіями відомих українців – Дмитра Павличка й Олександра Білаша та розвиваємо бесіду у групі, пропонуючи дати відповіді на запитання. Наприклад: *Що спільного було в житті цих талановитих людей? Що загалом поєднує поета та композитора? Як гадаєте, «Два кольори» – це єдина пісня, яку автори створили у творчому тандемі?* тощо.

Після цього переходимо до прослуховування пісні. Можна запропонувати кілька варіантів на вибір студентів, у виконанні співаків різних поколінь: першого виконавця Анатолія Мокренка (https://www.youtube.com/watch?v=pxbicedYuVc), Дмитра Гнатюка (https://web.archive.org/web/20150914094537/https://www.youtube.com/watch?v=yewhS0v0KxA), Квітки Цісик (https://www.youtube.com/watch?v=7-ml3FQhFv0), Василя Зінкевича (https://www.youtube.com/watch?v=XtBmMspHDng), рок-гурту «Кому вниз» (https://www.youtube.com/watch?v=7vGHQOoSPnU).

Звертаємо увагу студентів на заміну слів у тексті пісні «Два кольори», яку зробили виконавці формації «Кому вниз». За їхньою версією: *«Червоне – то є кров, а чорне – то земля».* У цьому контексті, як зазначає дослідниця І. Прожогіна, важливо донести до авдиторії, чим викликана така заміна в авторському оригіналі тексту Д. Павличка, зокрема акцентувати на тому, що у варіанті згаданого гурту пісня вперше пролунала 8 травня 2015 р., на концерті з нагоди Дня пам'яті та примирення (Прожогіна, 2022: 36].

Наступний етап – виконання післятекстових завдань, які допоможуть з'ясувати, чи зрозуміли студенти зміст пісенного тексту.

Завдання 1. Розкажіть, про що йдеться у пісні. Спробуйте переказати її сюжет.

Завдання 2. Як ви гадаєте, якими були взаємини автора з його мамою. Чим є для поета сорочка, яку йому вишила мама? Як він ще називає цей предмет одягу в тексті?

Завдання 3. Поміркуйте, що означають у пісенному тексті «Два кольори» слова *навесні, світ, дороги, пороги, згорточок*? Які значення вони мають: прямі чи переносні?

Завдання 4. Чи є у тексті Д. Павличка синоніми? А до яких слів з цього пісенного тексту ви б їх дібрали? Наведіть свої приклади.

Завдання 5. Як ви розумієте художні засоби, які використовує поет *«війнула в очі сивина», «водило в безвісти життя», «сумні і радісні дороги», «свої пороги», «вишите життя»*. Доберіть до них відповідники. Наприклад: «*незнані шляхи*» – щось невідоме.

Завдання 6. Переставте слова в поданих реченнях так, щоб підмет був на першому місці: *1) Сорочку мати вишила мені. 2) Мене водило в безвісті життя. 3)Мені війнула в очі сивина.* Складіть свої речення за однією з таких схем, як у Дмитра Павличка, наприклад:

додаток	присудок	обставина або додаток	підмет

Спробуйте розказати про себе, використовуючи подібні речення.

Завдання 7. Прочитайте цікаві факти про пісню «Два кольори» (Текст 4) та поміркуйте, якими б ще історіями чи подіями ви доповнили цей перелік.

Текст 4

Шість цікавих фактів про пісню «Два кольори»

1. Пісню «Два кольори» Дмитро Павличко та Олександр Білаш створили усього за пів години. Ідея виникла на одному із зібрань, де було багато людей. Серед них автори побачили жінку з накинутою на плечі хустиною. На хустині, на чорному тлі, були добре помітні яскраві червоні троянди.

– Бачиш оту молоду жінку? – спитав Олександр Білаш. – Дивись, яка хустка – червоне і чорне.

– Червоне – то любов, а чорне – то журба, – відповів Дмитро Павличко.

Так народилася пісня. А було це 1964 року в Будинку творчості композитора, в селищі Ворзелі біля Києва. Молоду жінку, хустина якої надихнула авторів пісні, звали Люба Молдован. Вона стала відомою вченою.

2. Музичний твір вже понад 60 років не втрачає своєї популярності.

3. Пісню виконує понад 16 відомих співаків і музичних гуртів.

4. Вона звучить у короткометражному фільмі «Київські мелодії» та документальній стрічці «Чорнобиль: Два кольори часу».

5. Пісні «Два кольори» та її творцям присвятили фільм (його можна переглянути тут: https://www.youtube.com/watch?v=Tl0xMk7ZT80)

6. Наймасовіше виконання твору «Два кольори» відбулося 21 травня 2015 року з нагоди Дня вишиванки. Тоді 350 державних службовців у місті Тернополі одягнули вишиванки та разом заспівали цю пісню.

https://uk.wikipedia.org/wiki/ Два_кольори

https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_tato-mig-o-pyatij-ranku-zirvatisya-j-bigti-do-royalya/374037

Роботу над текстом «Два кольори» можна доповнити індивідуальними завданнями для студентів, наприклад, зі створення проєкту (презентації) про документальний фільм, присвячений авторам пісні, або ж пошуковою діяльністю, спрямованою на вивчення інших пісенних творів Дмитра Павличка.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Модель роботи над пісенним текстом «Два кольори» базована на текстоцентричному підході. В її основі, окрім пісенного твору (основного тексту), – чотири додаткові (невеликі за обсягом) тексти, спрямовані на розуміння змісту пісні, пізнання особливостей її створення та популярності, а також ознайомлення з постатями авторів (поета та композитора). Опрацювання запропонованих текстових матеріалів допоможе поглибити фонові знання іноземних студентів про культуру країни, мову якої вони вивчають. Розроблені до текстів завдання сприятимуть розвитку мовної та комунікативної компетенцій іншомовців.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у вивченні лінгводидактичного потенціалу інших пісенних творів Дмитра Павличка в аспекті навчання УМІ, зокрема пісні «Явір і яворина» («Я стужився, мила, за тобою»).

Література:

1. Бадер В. Українська пісня як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів. *Педагогічна наука : історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2008. Вип. 2. URL: http://www.intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n2_2008_st_9 (дата звернення: 11.01.2024).

2. Веклич Ю. Значення кольорів у культурах народів світу у контексті формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів початкової школи. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 39(3). С. 56–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2013_39(3)__12 (дата звернення: 09.01.2024).

3. Горошкіна О. Реалізація соціокультурного аспекту навчання української мови як іноземної. Studia Ukrainica Posnaniensia. 2017. Vol. V. С. 37–44. URL: https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Ukrainica_Posnaniensia/Studia_Ukrainica_Posnaniensia-r2017-t5/Studia_Ukrainica_Posnaniensia-r2017-t5-s37-44/Studia_Ukrainica_Posnaniensia-r2017-t5-s37-44.pdf (дата звернення: 06.02.2024).

4. Зеленська Л., Тарапат О. Особливості використання засобів мультимедіа на заняттях з української мови як іноземної. *Теорія і практика управління соціальними системами : філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2019. № 3. С. 120–128. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/files/JUR/tipus2019_3.pdf (дата звернення: 05.02.2024).

5. Малюга Н. М. О слово рідне, хто без тебе я?» (Про стиль доби та індивідуальний стиль Дмитра Павличка). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2012. Вип. 7. С. 214–231. URL: https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/709/708 (дата звернення: 29.01.2024).

6. Нікішенко Ю. І. Колір у культурній традиції українців та їх степових сусідів алтайського походження. *Східний світ*. 2004. №1. С. 93–98. URL: http://history.org.ua/JournALL/orientworld/orientworld_2004_1/8.pdf (дата звернення: 09.01.2024).

7. Пилипчук Д. Дмитро Павличко, класик української та світової літератури. *Слово Просвіти*. 2019. № 40, 3–9 жовт. С. 8–9.

8. Прожогіна І. Лінгводидактичний потенціал етнокультурного концепту вишиванка в навчанні української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2022. Вип. 41. С. 26–45. URL: file:///C:/Users/USER/Downloads/21177-Article%20Text-38033-2-10-20230413.pdf (дата звернення: 27.01.2024).

9. Тєлєжкіна О. Концепція тезауруса поетичної мови Дмитра Павличка. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 38. С. 51–58. URL: file:///C:/Users/USER/Downloads/1981-3969-1-SM.pdf (дата звернення: 30.01.2024).

10. Тихолоз Б. Майстер різьбленого стилоса, або Два кольори опришкової душі. *Дивослово*. 2004. № 9. С. 65–69.

11. Цуркан М. В. Методична система навчання української мови як іноземної студентів медичних закладів вищої освіти : дис. … докт. пед. наук : 13.00.02. Бердянськ, 2020. 518 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32332/1/Дисертація%20ост.%20вар.%202003-об%27єднано.pdf (дата звернення: 16.01.2024).

12. Шостюк З. В. Колірна палітра поетичних текстів Дмитра Павличка. *Мова : класичне – модерне – постмодерне* : зб. наук. статей. 2014. Вип. 1. С. 135–142 https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1eb6d82a-d338-46ac-ab97-72d501475be5/content (дата звернення: 09.01.2024).

References:

1. Bader, V. (2008). V. Ukrayins'ka pisnya yak zasib formuvannya linhvokrayinoznavchoyi kompetentsiyi inozemnykh studentiv [Ukrainian song as a means of forming linguistic and country studies competence of foreign students]. *Pedahohichna nauka: istoriya, teoriya, praktyka, tendentsiyi rozvytku* [Pedagogical science: history, theory, practice, development trends], 2. Retrieved from http://www.intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n2_2008_st_9 [in Ukrainian].

2. Veklych, Yu. (2013). Znachennya kol'oriv u kul'turakh narodiv svitu u konteksti formuvannya sotsiokul'turnoyi kompetentsiyi maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly [The Meaning of Colours in World Cultures in the Context of Forming the Socio-Cultural Competence of Future Primary School Teachers]. *Problemy suchasnoyi pedahohichnoyi osvity. Pedahohika i psykholohiya* [Problems

of modern teacher education. Pedagogy and psychology], 39(3). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2013_39(3)__12 [in Ukrainian].

3. Horoshkina, O. (2017). Realizatsiya sotsiokul'turnoho aspektu navchannya ukrayins'koyi movy yak inozemnoyi [Realization of socio-cultural aspect of teaching of the Ukrainian language as a foreign one]. *Studia Ukrainica Posnaniensia* [Studia Ukrainica Posnaniensia], V. Retrieved from https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Ukrainica_Posnaniensia/Studia_Ukrainica_Posnaniensia-r2017-t5/Studia_Ukrainica_Posnaniensia-r2017-t5-s37-44/Studia_Ukrainica_Posnaniensia-r2017-t5-s37-44.pdf [in Ukrainian].

4. Zelens'ka, L., Tarapat, O. (2019). Osoblyvosti vykorystannya zasobiv mul'tymedia na zanyattyakh z ukrayins'koyi movy yak inozemnoyi [Use of multimedia in Ukrainian classes as a foreign language]. *Teoriya i praktyka upravlinnya sotsial'nymy systemamy: filosofiya, psykholohiya, pedahohika, sotsiolohiya* [Theory and practice of social systems management: philosophy, psychology, pedagogy, sociology], 3. Retrieved from http://library.kpi.kharkov.ua/files/JUR/tipus2019_3.pdf [in Ukrainian].

5. Malyuha, N. M. (2012). O slovo ridne, khto bez tebe ya?» (Pro styl' doby ta indyvidual'nyy styl' Dmytra Pavlychka) [«Oh, dear word, who am I without you?» (About the epoch's style and Dmytro Pavlychko's individual style)]. *Filolohichni studiyi. Naukovyy visnyk Kryvoriz'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu* [Philological Studies: Scientific Bulletin of Kryvyi Rih State Pedagogical University], 7. Retrieved from https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/709/708 [in Ukrainian].

6. Nikishenko, Yu. I. (2004). Kolir u kul'turniy tradytsiyi ukrayintsiv ta yikh stepovykh susidiv altays'koho pokhodzhennya [Colour in the cultural tradition of Ukrainians and their steppe neighbours of Altai origin]. *Skhidnyy svit* [Eastern world], 1. Retrieved from http://history.org.ua/JournALL/orientworld/orientworld_2004_1/8.pdf [in Ukrainian].

7. Pylypchuk, D. (2019, October 3–9). Dmytro Pavlychko, klasyk ukrayins'koyi ta svitovoyi literatury [Dmytro Pavlychko, classic of Ukrainian and world literature]. Slovo Prosvity [The Word of Prosvita], p. 8–9 [in Ukrainian].

8. Prozhohina, I. (2022). Linhvodydaktychnyy potentsial etnokul'turnoho kontseptu vyshyvanka v navchanni ukrayins'koyi movy yak inozemnoyi [The linguistic and didactic potential of the ethnocultural concept of vyshyvanka in teaching Ukrainian as a foreign language]. *Vykladannya mov u vyshchykh navchal'nykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'yazky* [Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations], 41, 51–58. doi:10.26565/2073-4379-2022-41-02 [in Ukrainian].

9. Tyelyezhkina, O. (2014). Kontseptsiya tezaurusa poetychnoyi movy Dmytra Pavlychka [Concept Thesaurus of Poetic Language of Dmytro Pavlychko]. *Linhvistychni doslidzhennya* [Linguistic research], 38. Retrieved from file:///C:/Users/USER/Downloads/1981-3969-1-SM.pdf [in Ukrainian].

10. Tykholoz, B. (2004). Mayster riz'blenoho stylosa, abo Dva kol'ory opryshkovoyi dushi [Master of the carved stylus, or Two colours of an opryshka's soul]. *Dyvoslovo* [Dyvoslovo], 9, p. 65–69 [in Ukrainian].

11. Tsurkan, M. V. (2020). Metodychna systema navchannya ukrayins'koyi movy yak inozemnoyi studentiv medychnykh zakladiv vyshchoyi osvity [The methodological system of teaching Ukrainian as a foreign language to students of medical institutions of higher education] (Doctor's thesis) Borys Grinchenko Kyiv University. Kyiv [in Ukrainian].

12. Shostyuk, Z. V. (2014). Kolirna palitra poetychnykh tekstiv Dmytra Pavlychka [The palette of colours in Dmytro Pavlychko's poetry]. Mova: klasychne – moderne – postmoderne: zbirnyk naukovykh statey [Language: classical – modern – postmodern: a volume of scientific articles], 1. Retrieved from https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1eb6d82a-d338-46ac-ab97-72d501475be5/content [in Ukrainian].